

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 20-08-19305 ב' נ' ב'

מספר בקשה: 5

בפני כבוד השופט סארי ג'יוסי

1. ד' ב' ילידת 2005
2. ה' ב' ילידת 2006

בעניין הקטינות

ג' ב'
ע"י ב"כ עו"ד יהודית לוי, עו"ד אלי מור

המבקשת

נגד

ע' ב'
ע"י ב"כ עו"ד דניאל ישראלי, ע"ד דפנה פלר

המשיבה

פסק דין

1. על הפרק, חיוב המבקשת, כבת 77 שנים, במזונות זמניים של שתי נכדותיה הקטינות, האחת כבת 15.5 והשנייה כבת 14 שנים (להלן: "הקטינות") ובסכום של 400 ₪ לחודש עבור כל אחת מהן. הבקשה שלפני מעוררת מספר שאלות ביחס לגדרי סמכותו של בית משפט לפסוק מזונות זמניים בין שאר בני משפחה, ומידת התערבות ערכאת הערעור בהחלטות זמניות אלה.

2. לפני בקשת רשות ערעור על החלטת בית משפט לענייני משפחה בחיפה (כב' השופטת ר' באום), מיום 20.7.2020 בתמ"ש 19-09-14691 במסגרתה חויבה המבקשת לשלם למשיבה, גרושתו של בנה, ואמן של הקטינות, מזונות זמניים כאמור בפתיח ובסך של 400 ₪ לחודש וכן סכום כולל של 8,000 ₪ בגין תקופת העבר מיום הגשת התביעה 09/19 ועד 6/2020. ההחלטה ניתנה בגדרי תביעה שהגישה המשיבה כנגד המבקשת לחיובה במזונות הקטינות בהתאם להוראת סעיפים 4(3) ו-5 לחוק לתיקון דיני המשפחה (מזונות), תשי"ט-1959 (להלן "חוק המזונות").

עיקרי העובדות הצריכות לעניינו

3. אלה תוארו בהחלטת בית משפט קמא, בין היתר כדלקמן:

המשיבה, אמן של הקטינות, התגרשה מאביהן ובין השניים נחתם ביום 23.12.07 הסכם גירושין שאושר בבית משפט ביום 23.1.08 ובמסגרתו נקבע כי האב יישא במזונות הקטינות בסכום של 1,125 ₪ לכל אחת מהן וזאת בנוסף לנשיאה שווה בשווה בהוצאות הבריאות החריגות שלהן.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 19305-08-20 ב' נ' ב'

באותו הסכם ציינו הצדדים כי הסכום הנמוך של המזונות נקבע לאור מצבו הכלכלי של האב והיותו מסובך בחובות.

על פי המשיבה, משך שנים רבות לא שילם הגרוש את מזונות בנותיו, והליכי הוצל"פ שנקטה כנגדו לא צלחו.

עוד טענה המשיבה, באמצעות בא כוחה, כי אביהן של הקטינות מוגדר על ידי משטרת ישראל כנמלט ממשמורת חוקית.

החלטת בית משפט קמא

4. במסגרת החלטתו, סקר בית משפט קמא את נסיבות הצדדים, יכולתם הכלכלית, ואת נתוני השתכרותם כדלקמן:

למשיבה – האם, הכנסה חודשית בסך של 8,600 ₪, מתוכם קצבת נכות מהמוסד לביטוח לאומי בסך של 5,200 ₪, קצבת ילדים בסכום של 242 ₪ והכנסה מעבודה בסכום חודשי של כ-3,100 ₪. למבקשת – הסבתא, היו עד לאחרונה הכנסות בסכום חודשי של 6,000 ₪, מתוכם 2,100 ₪ קצבת אזרח ותיק, ושכר עבודה בסכום של 3,900 ₪. לטענתה, הפסיקה לאחרונה לעבוד בעבודות ניקיון ומתקיימת מקצבאות המוסד לביטוח לאומי בסכום של כ-3,100 ₪. כמו כן למבקשת פיקדון כספי בסכום של כ-160,000 ₪ והיא מתגוררת בדירה בת שלושה חדרים.

אציין כבר כאן, כי אין בדעתי להתערב באותם ממצאים זמניים שקבע בית משפט קמא על יסוד ראיות לכאורה, ועל כן בחינת החלטתו והשגות המבקשת עליה, תיעשה על יסוד אותם נתונים שסקר בהחלטתו.

5. בהחלטה הפנה בית משפט קמא להוראות חוק המזונות ובפרט סעיפים 3, 4, 5 ו-6, ומצא כי "על פניו מתקיימים שלושת התנאים המקימים חובה על המשיבה לשאת במזונות הקטינות ולו באופן זמני וחלקי ביותר". לצד זאת קבע בית משפט קמא כי המבקשת אינה מסוגלת לשאת במזונות שנקבעו בין הורי הקטינות בהסכם שנחתם ביניהם, אף לא קרוב לכך. עוד הוסיף בית משפט קמא כי המבקשת היא אישה מבוגרת וכי הכנסותיה היום הן בסכום העומד כדי כמעט שליש מהכנסות המשיבה, אך מנגד אין להתעלם מכך שלמבקשת חיסכון כספי משמעותי וגם אם היא קיוותה שישמש אותה חלף פנסיה שלא צברה מעולם, לפחות חלקו יכול לשמש בידה לסייע בנטל מזונות הקטינות.

מיד לאחר מכן, פסק בית משפט קמא את המזונות הזמניים אותם השית על המבקשת בסך של 400 ₪ לכל קטינה, זאת לאחר שלנגד עיניו עמדו גובה המזונות הפסוקים של הקטינות בהתאם להסכם הגירושין בין הוריהן, הכנסות האם – המשיבה, וסירוב המבקשת לכל קשר עם נכדותיה שהיה בו כדי לסייע למשיבה בגידולן.

6. המבקשת מיאנה להשלים עם החלטת בית משפט קמא והגישה בקשת רשות ערעור זו.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 19305-08-20 ב' נ' ב'

במסגרת בקשתה נטען כי שגה בית משפט קמא משחיבה במזונות זמניים ולחילופין משהעמידם על סכום גבוה. לדידה, לא היה מקום להתחשב בסירובה הלגיטימי לארח את נכדותיה ולו מחמת שתי עובדות חשובות – מצבה הבריאותי ובהתאמה מגפת הקורונה, בשים לב לגילה המופלג וכן מצבה הכלכלי.

עוד טוענת המבקשת, כי שגה בית משפט קמא משלא נתן את דעתו לעובדה כי אין בידי המבקשת הכנסה פנויה, וכי קיומו של פיקדון מהווה למבקשת כספים עתידיים להזדקנות בכבוד, ובמקרה וחלילה היא תהיה סיעודית.

עוד טוענת המבקשת כי מזונות אינם עונש, ולהבנתה, כך עולה מהחלטת בית משפט קמא. עוד טענה כי שגה בית משפט קמא בהחלטתו עת לא חילק את נטל נשיאת מזונות הקטינות בין המבקשת, לבין הורי המשיבה.

אלה הן עיקר טענות המבקשת כאשר בגדרי בקשתה היא מגוללת טעמים נוספים כמפורט שם.

7. לאחר שעיינתי בבקשה מצאתי שהיא מצריכה תשובה. בתשובה מצדדת המשיבה בהחלטת בית משפט קמא ובנימוקיו, וסבורה כי דין הבקשה דחייה. המשיבה הפנתה במסגרת תשובתה להלכה הנוהגת בדבר אי התערבות ערכאת הערעור בפסיקת מזונות זמניים בין הורים לילדיהם, ובקשה לגזור גזירה שווה ביחס למידת מעורבות ערכאת הערעור במזונות בין שאר בני משפחה, שהרי כידוע אין זו דרכה של ערכאת הערעור, במיוחד שעה שמדובר בסעד זמני למניעת חרפת רעב ואשר נועד כדי להבטיח את הצרכים ההכרחיים של קטינים בתקופת הביניים עד להכרעה בתובענה.

8. משהוגשה תשובת המשיבה זומנו הצדדים לדיון לפני וזה התקיים ביום 20.10.20, במהלכו הם היו קרובים לפשרה כוללת המסיימת את ההתדיינות בתובענה המתבררת לפני בית משפט קמא. הועלתה הצעה כספית, אולם המשיבה סירבה לה. בחלוף יום הודיעה על הסכמתה תוך שציינה את פרטי ההצעה, כפי הבנתה.

נתבקשה התייחסות המבקשת, אשר הודיעה אתמול כי ההצעה הייתה טובה לשעתה, והיא לא תואמת את זו המועלית בגדרי הודעת המשיבה. אי לכך ביקשה הכרעת בית משפט בבקשת רשות הערעור.

דין והכרעה

9. החלטתי לדון בבקשה כאילו ניתנה הרשות והוגש ערעור על פי הרשות שניתנה. כמו כן לאחר ששקלתי את טענות הצדדים, בכתב ובעל פה, באתי לכלל מסקנה כי דין הערעור להתקבל חלקית.

10. לא אכביר מילים בנוגע לגדרי חיוב סבים במזונות נכדיהם. עניין זה הוסדר במסגרת חוק המזונות באותם סעיפים 4, 5 ו-6 ואבהיר כי מדובר בחיוב על פי הדין האזרחי ולא על פי הדין האישי.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 19305-08-20 ב' נ' ב'

1 חיוב זה גם נבדל מהחייב החל כמעט אוטומטית על הורה כלפי ילדיו בכך שסעיף 5 לחוק המזונות
2 קובע "סולם מזונות" ומציב שלושה תנאים לקביעת חיוב כזה. הדגיש זאת בית המשפט העליון
3 בע"א 161/82 רומנו נ' רומנו (1983), במילים אלו: "החייב אינו אוטומטי ואינו נובע מעצם יחסי
4 הורה וילד, אלא מקיומן של הנסיבות המיוחדות, המפורטות בסעיף 5 ו-4, ולגבי אלו צריך
5 להביא ראיות ובית המשפט צריך לקבוע בעניין זה ממצאים המבססים את החיוב".

6
7 11. הבדל זה מכתוב בצידו בחינתה של בקשה למזונות זמניים בין שאר בני משפחה, על פי
8 אמות מידה שונות מאלה המקובלות בפסיקת מזונות זמניים בין הורים לילדיהם ודומה כי אותן
9 הלכות הקובעות כלל של אי התערבות ובצידו חריג, יישומן במקרה שלנו ייעשה בשים לב לתנאים
10 הדווקניים שמציב סעיף 5 לחוק המזונות. על כן, על הערכאה הדיונית לנקוט משנה זהירות
11 בפסיקתם של אלה, על אחת כמה כאשר מדובר בסעד זמני הניתן על פי ראיות לכאורה, בטרם נבחנו
12 לגופן, ובטרם נשמעו ראיות ועדויות הצדדים. בהקשר זה יש להדגיש, כי בשונה ממזונות בין הורה
13 לילדיו שם החבות העקרונית, להבדיל מהיקפה, היא כמעט אבסולוטית, הרי שבמקרה שלנו נקודת
14 המוצא היא שונה לגמרי.

15 רוצה לומר, כי פסיקת מזונות זמניים מחייבת תחילה קביעה זהירה של קיומן של ראיות לכאורה
16 בדבר יכולתו של החייב – בן המשפחה, לספק מזונות לבן משפחתו לאחר סיפוק הצרכים של עצמו;
17 כי בן משפחתו על אף מאמציו אינו יכול לספק צרכיו מעבודה, מנכסיו או ממקור אחר; וכי אינו
18 יכול לקבל מזונות לפי סעיף 2 או לפי סעיף 3 או מעיזבון ואינו יכול לקבלם מבן משפחה הקודם
19 לאותו אדם לפי הסדר שנקבע בסעיף 4, כל זאת כמתחייב על פי אותם תנאים שמציב החוק.

20
21 עינינו הרואות, להבדיל מאותה חבות עקרונית הקיימת אצל הורה כלפי ילדיו, כאשר במסגרת
22 בקשה למזונות זמניים העוסקת באלה השאלה אינה האם יחייב אותו הורה במזונות, אלא לרוב
23 היא עוסקת בהיקפם, במזונות בין שאר בני המשפחה החייב אינו אוטומטי ושאלת ההיקף משנית
24 היא לשאלת קיומה או העדרה של חבות כזו.

25
26 12. ובחזרה למקרה שלנו. אמנם בית משפט קמא הציב לפניו את אותם תנאים המתחייבים על
27 פי סעיף 5 לחוק המזונות ובחן האם מתקיימים הם לכאורה, אולם נראה כי בדיקה זו הייתה חסרה
28 ואותן ראיות לכאורה עליהן עמד לא היו בעוצמה הנדרשת לשם השתת מזונות בהיקף שקבע.
29 הדברים אמורים במיוחד הן לגבי התנאי האחרון שמציב סעיף 5 ולפיו התובע מזונות אינו יכול
30 לקבלם מבן משפחה הקודם לאותו אדם שתבע בהתאם לסדר שנקבע בסעיף 4 לחוק המזונות,
31 ובנוסף כי לא ניתן לגבות מזונות אלה מבני משפחה נוספים דוגמת הורי המשיבה – האם, סוגיה
32 שלא קבלה כל ביטוי במסגרת ההחלטה של בית משפט קמא ונותרה לוט בערפל מבלי שלובנה
33 כמתבקש גם בשלב מקדמי זה.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 20-08-19305 ב' נ' ב'

1
2 יתר על כן, בשל אותה זהירות הנדרשת בפסיקת מזונות זמניים בכלל, ומסוג זה בפרט, כאשר בית
3 משפט עתיד להיכנס בעובי הקורה בהמשך, ולבחון קיום התנאים הנדרשים לשם חיוב המבקשת
4 במזונות קבועים, מן הראוי היה להסתפק בפסיקת מזונות זמניים ממועד מתן ההחלטה, מבלי
5 להשית על המבקשת תשלום מזונות לתקופת עבר שלפני חודש 7/2020 במהלכו ניתנה החלטת בית
6 משפט קמא. כך מתחייב לנוכח נתוניה של המבקשת, גילה המתקדם, הכנסותיה השוטפות
7 החדשיות הצנועות והצורך להבטיח כי תוכל להתקיים בכבוד בעזרת המשאבים המצומצמים
8 העומדים לרשותה, כשמנגד עומדת זכותן של הקטינות להתקיים אף הן בכבוד. בכך ניתן היה למזער
9 את הנזק העלול להגרם למבקשת בעטיו של חיובה במזונות זמניים, אם התביעה תידחה בסופו של
10 יום או ייפסקו מזונות בשיעור מופחת מזה שנפסק, ובמקביל להבטיח כי הקטינות לא יסבלו
11 ממחסור.

12
13 13. נוכח כל האמור לעיל, וגם לנוכח ההלכות הנוהגות בעניין היקף התערבות ערכאת הערעור
14 בהחלטות לסעד זמני, אני מקבל את הערעור באופן חלקי ומורה על ביטול החיוב שהושת על
15 המבקשת בסך של 8,000 ₪ בגין תקופת העבר.

16
17 אלא שמתוך הסכום האמור שולם למשיבה הסך של 5,000 ₪ שהופקד בקופת בית משפט קמא,
18 ואילו היתרה של 3,000 ₪ משולמים על פי החלטת בית משפט קמא ב-10 תשלומים חודשיים של
19 300 ₪ המתווספים למזונות הזמניים השוטפים מידי חודש. על כן, סכומים ששולמו בגין תקופת
20 העבר לרבות זו מיום מתן ההחלטה ועד להיום, יבואו חלק כל תשלום שעל המבקשת לשאת בו בגין
21 המזונות השוטפים עד למועד בו מכסים סכומים אלה את מלוא החיוב שעליה לשאת בו בגין אותה
22 תקופה בהתאם לפסק דין זה (שתחילתה ב-1.7.20), כי אז, וככל שהחיוב במזונות זמניים עדיין
23 בתוקף, תשוב המבקשת ותשלם מזונות זמניים חודשיים של 800 ₪.
24 בנסיבות העניין כל צד יישא בהוצאותיו ועירבון שהופקד יוחזר לידי המבקשת באמצעות בא כוחה.
25 מותר לפרסום ללא שמות הצדדים וללא פרטים מזהים.

26
27 ניתנה היום, י' חשוון תשפ"א, 28 אוקטובר 2020, בהעדר הצדדים.

28

סארי גיוני, שופט

29

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 19305-08-20 ב' נ' ב'